

Updated Resume -2021

Mr. ZADE RAMCHANDRA SHANKAR (M.A.M.S.W.)

RESEAERCH ASSISTANT

Department of Sociology, University of Mumbai, Kalina Campus

Santacruz (E) Mumbai.400098.

Email: ramzade@ sociology.mu.ac.in

Areas of interest: 1) Sociology of Environment.

2) Sociology of Tribal Development Studies

महादेव कोळी स्थान व जनजीवन

महादेव कोळी समाजाचे मूळ वस्तीस्थान हे सह्याद्री पर्वतरांग आहे. महादेव कोळी समाजाचे लोक हे बालाघाट आणि महादेव डोंगर रांगेतून हे सह्याद्रीच्या घाटमाथ्यावर आले. असे कॅप्टन मॅकीटोश यांनी केलेल्या लेखणात म्हणलं आहे. त्यांची देवदेवता आणि गोत्र हे जुन्नर परिसरात मोठ्या प्रमाणात आहे त्यामुळेच महादेव कोळी समाजाचे पहिले वस्तीस्थान येथेच होते.

सह्याद्रीच्या पूर्व भागात मुळशी नदीपासून ते नाशिक जिल्ह्यातील सुरगाणापर्यंत जवळपास 120 मैल प्रदेशामध्ये ही जमात वसलेली आहे. आजच्या काळात पुणे, ठाणे, अहमदनगर, नाशिक, रायगड आणि पालघर या जिल्ह्यात महादेव कोळी समाजाचे प्रामुख्याने वास्तव्य आहे. महादेव कोळी समाज हा पूर्वीपासून जंगलाजवळ आणि नदी-खोरे यांच्या दऱ्याखोऱ्यात वसलेला आहे. महादेव कोळी समाज ज्या भागात राहतो त्याला मावळ, नहेर, डांगण असे म्हणले जाते. कोकणात देखील मोठ्या प्रमाणात या समाजाची वस्ती आहे.

महादेव कोळी समाजाचे गावे ही सलग आणि सारखे असतात. यांच्या गावातील वस्ती ह्या एकरूप असतात. घरे ही कौलरू आणि दगड, विटा, माती यांनी तयार केलेली असतात. या समाजात सालोख्याचे वातावरण नेहमी दिसते. महादेव कोळी ज्या प्रदेशात राहत असे त्यास पूर्वीस कोळवण असे संबोधले जात असे. कोळवण म्हणजे कोळ्यांचे वन किंवा कोळ्यांचे रान होय. याचाच अर्थ महादेव कोळ्यांची वस्ती प्रामुख्याने दऱ्याखोऱ्यात असे म्हणून त्यांना 'डोंगर कोळी' असे देखील म्हणत.

Ramachandra Zade
Research Assistant
M.A., M.S.W. (Pune)

Email address: ramzade@sociology.mu.ac.in

Specialization and Areas of Research: Tribes Studies, Marginalised communities

Website :- [Profile](#)